

Powiatowy Urząd Pracy w Gliwicach

**RANKING ZAWODÓW
DEFICYTOWYCH
I NADWYŻKOWYCH
W POWIECIE GLIWICKIM
ZA ROK 2007**

**POWIATOWY RAPORT ROCZNY
II/P/2007**

Gliwice 2008

SPIS TREŚCI

	str
Wstęp	3
I. Założenia ogólne do monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych	4
II. Analiza i diagnoza	9
1. Bezrobocie i oferty pracy	9
2. Zawody deficytowe i nadwyżkowe.....	13
3. Podsumowanie.....	17
III. Wnioski	18
Załączniki	19
Załącznik nr 1. T-II/P-1. Bezrobotni według zawodów w powiecie gliwickim. Stan na koniec roku 2007.	
Załącznik nr 2. T-II/P-2. Napływ bezrobotnych według zawodów w powiecie gliwickim w 2007 roku.	
Załącznik nr 3. T-II/P-3. Oferty pracy według zawodów w powiecie gliwickim w 2007 roku	
Załącznik nr 4. T-II/P-4. Zawody deficytowe i nadwyżkowe w powiecie gliwickim w 2007 roku	
Załącznik nr 5. T-II/P-7. Ranking zawodów generujących długotrwałe bezrobocie w powiecie gliwickim w 2007 roku	
Załącznik nr 6. T-II/P-9. Bezrobotni wg rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy w powiecie gliwickim w 2007 roku	
Załącznik nr 7. T-II/P-9a. Struktura bezrobotnych i ofert pracy według PKD w powiecie gliwickim w 2007 roku	
Załącznik nr 8. T-II/P-11. Ranking zawodów zgłoszonych w ofertach pracy w powiecie gliwickim w 2007 roku ze względu na wskaźnik szansy uzyskania oferty	

WSTĘP

Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w artykule 8.1. mówi, iż do zadań samorządu województwa w zakresie polityki rynku pracy należy m.in.: opracowywanie analiz rynku pracy i badanie popytu na pracę, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych (pkt 3). Natomiast w artykule 9.1. jest mowa o zadaniach samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy. Należy do nich m.in.: opracowywanie analiz i sprawozdań, w tym prowadzenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych oraz dokonywanie ocen dotyczących rynku pracy na potrzeby powiatowej rady zatrudnienia oraz organów zatrudnienia (pkt 9).

Opierając się na powyższych zapisach ustawy oraz systemie statystyczno-sprawozdawczym z rynku pracy (sprawozdania: MPiPS-01, MPiPS-02, MPiPS-04, MPiPS-05 i MPiPS-06) wprowadzono „do praktyki działania powiatowych i wojewódzkich urzędów pracy oraz szkół ponadgimnazjalnych jednolitej metody, służącej bieżącej koordynacji szkolenia bezrobotnych oraz kierunków kształcenia zawodowego z potrzebami rynku pracy, o nazwie: „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych”¹.

Wdrożenie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych pozwala w szczególności na:

- określenie kierunków i natężenia zmian zachodzących w strukturze zawodowo-kwalifikacyjnej na lokalnych, regionalnych i krajowym rynku pracy,
- stworzenie bazy informacyjnej dla opracowania przyszłych struktur zawodowo-kwalifikacyjnych w układzie lokalnym, regionalnym i krajowym,
- określenie odpowiednich kierunków szkolenia bezrobotnych, zapewniając większą efektywność organizowanych szkoleń,
- bieżącą korektę poziomu, struktury i treści kształcenia zawodowego (dotyczy władz oświatowych oraz dyrekcji szkół),
- usprawnienie poradnictwa zawodowego poprzez wskazanie zawodów deficytowych i nadwyżkowych,
- usprawnienie pośrednictwa pracy poprzez uzyskanie informacji o planowanych ofertach pracy na rok przyszły oraz przewidywanej liczbie absolwentów według zawodów,
- ułatwienie realizacji programów specjalnych dla aktywizacji osób długotrwale bezrobotnych w celu promowania ich ponownego zatrudnienia.

¹ „Zalecenia metodyczne do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych” Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej, Warszawa 2003

I. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DO MONITORINGU ZAWODÓW DEFICYTOWYCH I NADWYŻKOWYCH²

Prezentowana w opracowaniu metoda wykorzystuje istniejące w tym zakresie dotychczasowe doświadczenia w kraju, w tym w szczególności:

- Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Poznaniu,
- **Międzygminnego Ośrodka Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic (eksperyment gliwicki),³**
- projekt prof. M. Kabaja opublikowany w książce pt. „Strategie i programy przeciwdziałania bezrobociu” (Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR, Warszawa 1997),
- Krajowego Urzędu Pracy w zakresie pilotażowego wdrożenia monitoringu zawodów w wybranych województwach,
- Międzyresortowego Zespołu do Prognozowania Popytu na Pracę, działającego przy Rządowym Centrum Studiów Strategicznych, w zakresie analizy dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju⁴.

Jednocześnie przy opracowaniu zasad organizacji i funkcjonowania systemu monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych przyjęto założenie o maksymalnym wykorzystaniu informacji zbieranych w ramach obowiązującej sprawozdawczości o rynku pracy.

Podstawowe definicje

- **monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych**, to proces systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno – zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków i krótkotrwałych prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.
- **zawód deficytowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.
- **zawód nadwyżkowy**, to zawód, na który występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie.

² Rozdział ten został opracowany na podstawie „Zaleceń metodycznych do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych”, przesłanych wszystkim urzędem pracy przez Departament Rynku Pracy Ministerstwa Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w roku 2005

³J.Rittau, A.Kasperek, R.Rewkowski „Monitoring rynku pracy Gliwic, Knuruwa i Pyskowic z uwzględnieniem zawodów deficytowych i nadwyżkowych; Gliwice 1994-97” Międzygminny Ośrodek Doradztwa i Orientacji Zawodowej Gliwic, Zabrze, Knuruwa i Pyskowic Gliwice 1998

⁴ Szerzej: B.Łukaszewicz *Analiza dorobku metodologicznego oraz efektywności praktycznej monitoringu rynku pracy według zawodów, stosowanego w różnych ośrodkach w kraju*; Studia i materiały Tom IX, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych Warszawa 2002

- **zawód wykazujący równowagę (zrównoważony)**, to zawód, dla którego liczba ofert pracy równoważy liczbę osób poszukujących pracy.

Źródła informacji monitoringu

Podstawowymi źródłami informacji do prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych są dane zgromadzone w powiatowych urzędach pracy, dotyczące osób bezrobotnych oraz zgłoszonych ofert pracy według zawodów i specjalności, a także zgłoszonych ofert pracy według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) oraz informacje oparte na badaniach sondażowych w zakładach pracy dotyczących obecnego stanu zatrudnienia oraz przewidywanych przyjęć i zwolnień pracowników według zawodów w ciągu najbliższego roku, jak również informacje oparte na badaniach sondażowych w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie przewidywanej liczby absolwentów według zawodów w danym roku szkolnym.

SZCZEGÓŁOWE ZALECENIA METODYCZNE DO OPRACOWANIA ROCZNEGO RAPORTU POWIATOWEGO (RAPORT – II/P)

Źródła informacji

Źródłem informacji do opracowania RAPORTU – II/P/2007 są:

- Wygenerowane przy pomocy komputerowego programu „Syriusz” dane z załącznika 3 – „*Bezrobotni oraz oferty pracy według zawodów i specjalności za 2007 roku*” i załącznika 2 – „*Bezrobotni według rodzaju działalności ostatniego miejsca pracy oraz oferty pracy. Stan za 2007 roku*” do sprawozdania MPiPS-01. Powyższe dane zawarte są w tabelach załączonych do raportu.
- Badania sondażowe przeprowadzone w szkołach ponadgimnazjalnych w zakresie przewidywanej liczby absolwentów według zawodów w roku szkolnym 2007/08 i 2008/09 – nie zrealizowano w związku z nieprzekazaniem danych przez MEN i GUS⁵.
- Badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy powiatu gliwickiego dotyczących obecnego stanu zatrudnienia oraz przewidywanych przyjęć i zwolnień pracowników według zawodów w ciągu najbliższego roku - badań nie zrealizowano w związku z nieprzekazaniem danych przez GUS⁶.

⁵ Informacje zawarte w pismach Departamentu Rynku Pracy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej: DRP-VIII-074-41-AM/07 z 20.11.2007, DRP-VIII-074-5-AM/08 z 6.03.2008, DRP-VIII-074-7-AM/08 z 17.03.2008

⁶ jw.

Mierniki stosowane do monitoringu

1) Średnia miesięczna nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej w zawodzie k (\bar{N}_I^k)

$$\bar{N}_I^k = \bar{B}_I^k - \bar{O}_I^k \quad (1)$$

gdzie:

\bar{B}_I^k - średnia miesięczna liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w danym roku,

\bar{O}_I^k - średnia miesięczna liczba zgłoszonych ofert pracy w zawodzie k w danym roku,

przy czym wielkości te są obliczane według wzorów:

$$\bar{B}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^6 B_i^k}{12} \quad (2)$$

$$\bar{O}_I^k = \frac{\sum_{i=1}^6 O_i^k}{12} \quad (3)$$

gdzie:

B_i^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w i -tym miesiącu w zawodzie k

O_i^k - liczba zgłoszonych ofert pracy w i -tym miesiącu w zawodzie k

2) Wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodów k ($W_{n,I}^k$)

$$W_{n,I}^k = \frac{\bar{O}_I^k}{\bar{B}_I^k} \quad \text{dla } \bar{O}_I^k \neq 0 \text{ i } \bar{B}_I^k \neq 0 \quad (4)$$

gdzie:

\bar{O}_I^k , \bar{B}_I^k są określone wzorami (2) i (3)

Przyjęto, że zawody o wskaźniku:

$W_{n,I}^k < 0,9$ to zawody nadwyżkowe,

$0,9 \leq W_{n,I}^k \leq 1,1$ to zawody zrównoważone (wykazujące równowagę na rynku pracy),

$W_{n,I}^k > 1,1$ to zawody deficytowe

Ponadto:

- w przypadku, jeżeli wskaźnik intensywności jest równy 0 lub MAX tzn. liczba bezrobotnych albo liczba ofert pracy jest równa 0, to dla określenia, czy zawód jest deficytowy lub nadwyżkowy bierze się pod uwagę średnią miesięczną nadwyżkę (deficyt) podaży siły roboczej (\bar{N}_I^k), tzn. dla:

$\bar{N}_I^k > 1$, zawód jest nadwyżkowy,

$\bar{N}_I^k < -1$, zawód jest deficytowy,

$-1 \leq \bar{N}_I^k \leq 1$, zawód jest zrównoważony

- zawody, które pojawiły się w statystykach, dla których $\bar{O}_I^k=0$ i $\bar{B}_I^k=0$, zostały zakwalifikowane do zawodów wykazujących równowagę,

3) **Wskaźnik szansy uzyskania oferty w zawodzie k** ($W_{s,I}^k$)

$$W_{s,I}^k = \frac{\overline{PO}_I^k}{\overline{PB}_I^k} \quad (5)$$

gdzie:

\overline{PO}_I^k - średnia miesięczna liczba ofert pracy w zawodzie k w roku, będąca w dyspozycji powiatowego urzędu pracy, obliczana według wzoru:

$$\overline{PO}_I^k = \frac{PO_{t-1}^k + O_I^k}{12} \quad (6)$$

przy czym

PO_{t-1}^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, będąca do dyspozycji powiatowego urzędu pracy w końcu poprzedniego roku (t-1)

O_I^k - liczba ofert pracy w zawodzie k, zgłoszona do powiatowego urzędu pracy w danym roku oraz

\overline{PB}_I^k - średni miesięczny poziom rejestrowanego bezrobocia w zawodzie k w roku obliczany metodą uproszczoną według wzoru:

$$\overline{PB}_I^k = \frac{PB_{t-1}^k + PB_I^k}{2} \quad (7)$$

przy czym:

PB_{t-1}^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu poprzedniego roku

PB_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k w końcu danego roku.

4) **Wskaźnik długotrwałego bezrobocia w zawodzie k** ($W_{d,I}^k$)

$$W_{d,I}^k = \frac{B_{d,I}^k}{B_I^k} \cdot 100\% \quad (8)$$

gdzie:

$B_{d,I}^k$ - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k, pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy, według stanu na koniec danego roku,

B_I^k - liczba zarejestrowanych bezrobotnych w zawodzie k według stanu na koniec danego roku.

Przyjęto następujące założenia dotyczące podziału zawodów według wykształcenia:

- wykształcenie wyższe - grupy wielkie 1 i 2,
- wykształcenie średnie - grupy wielkie 3, 4 i 5,
- wykształcenie zasadnicze zawodowe - grupy wielkie 6,7,8 i 9

Przyjęto również, że określenie „absolwent” odnosi się do osób, które ukończyły naukę, nie później niż 12 miesięcy temu.

II. ANALIZA I DIAGNOZA

1. BEZROBOCIE I OFERTY PRACY

W powiecie gliwickim na koniec roku 2007 liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy wynosiła prawie 2800 (spadek o 2900 osób w porównaniu z końcem 2005 roku), z czego 66% stanowiły kobiety. Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrach urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 30% ogółu bezrobotnych (w 2005 roku - 33%). Ponad 70% tej grupy osób to kobiety (patrz *Tabela 1*).

Tabela 1. Struktura bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec roku 2007

	ogółem	w tym				
		kobiety	absolwenci		powyżej 12 miesięcy	
			razem	kobiety	razem	kobiety
liczba bezrobotnych	2791	1850	102	65	851	616
odsetek w stosunku do ogółu bezrobotnych	100%	66%	4%	2%	30%	22%
odsetek kobiet w stosunku do danej grupy bezrobotnych	100%	66%	100%	64%	100%	72%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 2. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2007

kod zawodu	nazwa zawodu	ogółem	w tym*				
			kobiety	absolwenci		osoby długotrwale bezrobotne	
				razem	kobiety	razem	kobiety
000000	Bez zawodu	24,0%	23,1%	31,4%	27,7%	8,7%	7,8%
522107	Sprzedawca	11,6%	17,0%	6,9%	10,8%	16,8%	22,6%
722204	Ślusarz	2,7%	0,2%	1,0%	0,0%	4,3%	0,3%
512201	Kucharz	2,6%	3,6%	0,0%	0,0%	2,5%	3,4%
913207	Sprzątaczką	2,4%	3,6%	0,0%	0,0%	4,0%	5,5%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	2,1%	2,8%	2,0%	3,1%	1,9%	2,6%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	2,0%	2,8%	1,0%	1,5%	3,1%	4,2%
743304	Krawiec	1,3%	1,9%	1,0%	1,5%	1,6%	2,3%
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	1,3%	1,6%	0,0%	0,0%	2,4%	2,8%
712102	Murarz	1,0%	0,0%	0,0%	0,0%	1,2%	0,0%
	Razem 10 zawodów	51,1%	56,8%	43,1%	44,6%	46,4%	51,5%

* procenty w odniesieniu do danej grupy bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Dziesięć zawodów o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (przyjmując, że osoby bez zawodu tworzą na potrzeby statystyki grupę „bez zawodu”) generuje ponad 50% zarejestrowanych bezrobotnych. Równocześnie w tych zawodach zarejestrowanych jest ponad 46% osób długotrwale bezrobotnych. Szczególnie widoczne to jest w przypadku kobiet, które stanowią ponad 50% ogółu kobiet w tej grupie (patrz *Tabela 2*).

Tabela 3. Struktura i ranking 10 zawodów o największej liczbie osób długotrwale bezrobotnych w powiecie gliwickim na koniec roku 2007

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
		ogółem	długotrwale		
522107	Sprzedawca	325	143	16,8%	44%
000000	Bez zawodu	670	74	8,7%	11%
722204	Ślusarz	76	37	4,3%	49%
913207	Sprzątaczk	68	34	4,0%	50%
419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	55	26	3,1%	47%
512201	Kucharz	72	21	2,5%	29%
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	36	20	2,4%	56%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	60	16	1,9%	27%
743304	Krawiec	37	14	1,6%	38%
913204	Pomoc kuchenna	22	14	1,6%	64%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród 473 zawodów zidentyfikowanych na rynku pracy w powiecie gliwickim na koniec 2007 roku, dla 65 wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 100%. Ale aż 88% z nich, to zawody, w których zarejestrowano tylko 1 osobę bezrobotną.

Tabela 4. Ranking zawodów* według wskaźnika długotrwałego bezrobocia w powiecie gliwickim na koniec 2007 roku

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek bezrobotnych długotrwale w stosunku do ogółu zarejestrowanych bezrobotnych długotrwale	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia
			ogółem	długotrwale		
1	512302	Kelner	11	7	0,8%	64%
2	913204	Pomoc kuchenna	22	14	1,6%	64%
3	915204	Portier	11	7	0,8%	64%
.....						
18	522107	Sprzedawca	325	143	16,8%	44%
.....						
39	000000	Bez zawodu	670	74	8,7%	11%
.....						
45	311401	Technik elektronik	12	0	0%	0%

* w rankingu umieszczono zawody, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W przypadku pozostałych 12% zawodów liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieści się przeważnie pomiędzy 2 a 3 osobami (patrz Załącznik 5). Duża liczba osób długotrwale bezrobotnych nie mających zawodu, nie przełożyła się na wysoki wskaźnik długotrwałego bezrobocia. W grupie zawodów, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych, tylko w dla jednego zawodu wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0% (patrz Tabela 4).

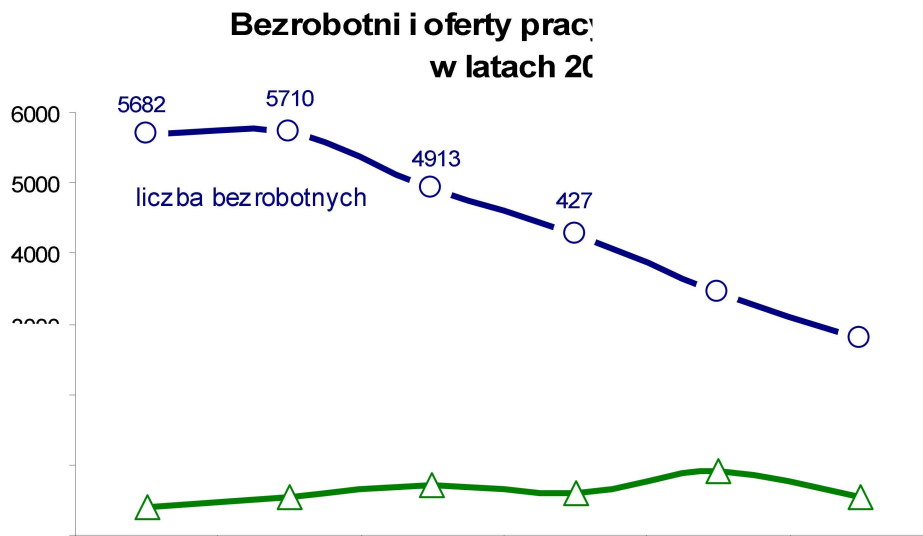
Tabela 5. Struktura i ranking 15 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów w powiecie gliwickim na koniec roku 2007

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba bezrobotnych		Odsetek absolwentów	
		ogółem	absolwentów	do ogółu zarejestrowanych absolwentów	do liczby bezrobotnych w zawodzie
000000	Bez zawodu*	670	32	31,4%	5%
522107	Sprzedawca	325	7	6,9%	2%
514103	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	8	4	3,9%	50%
241102	Ekonomista	23	3	2,9%	13%
241915	Specjalista do spraw organizacji usług gastronomicznych, hotelarskich i turystycznych	5	3	2,9%	60%
214290	Pozostali inżynierowie budownictwa i inżynierii środowiska	5	2	2,0%	40%
214503	Inżynier mechanik – maszyny i urządzenia przemysłowe	2	2	2,0%	100%
214703	Inżynier górnik – górnictwo węgla kamiennego	3	2	2,0%	67%
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	11	2	2,0%	18%
341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	10	2	2,0%	20%
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	60	2	2,0%	3%
512202	Kucharz małej gastronomii	7	2	2,0%	29%
513102	Opiekunka dziecięca	4	2	2,0%	50%
621201	Ogrodnik terenów zieleni	7	2	2,0%	29%
721303	Błacharz samochodowy	7	2	2,0%	29%
Razem dla 15 zawodów				67,65%	

* głównie absolwenci liceów ogólnokształcących i profilowanych
 źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tylko 4% ogólnej liczby bezrobotnych stanowili absolwenci szkół lub uczelni - osoby do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki (patrz Tabela 1). Pomimo faktu, iż absolwenci zarejestrowani są w 48 zawodach, to tylko 5 z nich generuje aż 48% bezrobotnych w grupie. Uwidacznia się tutaj znacząca przewaga grupy absolwentów bez zawodu czyli głównie absolwentów liceów ogólnokształcących lub profilowanych (patrz Załącznik 1 i Tabela 5).

Wykres 1.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Od roku 2005 utrzymuje się spadek liczby bezrobotnych, przy równoczesnym wzroście ofert pracy (2005 – 935, 2006 – 1296, 2007 – 1445). Największe zapotrzebowanie (prawie 11% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *Robotnik gospodarczy* – 914103. Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi* – 419101 i *kierowcy samochodu ciężarowego* - 832302” (patrz Tabela 6). Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, dla trzech (*kierowca samochodu ciężarowego*, *pracownik biurowy*, *sprzedawca*) utrzymuje się ono od 2005 roku.

Tabela 6. Ranking i struktura 10 zawodów o największej liczbie ofert pracy w powiecie gliwickim w roku 2007

l.p.	Kod zawodu	Nazwa zawodu	Liczba ofert	Odsetek ofert w stosunku do ogółu ofert
1	914103	Robotnik gospodarczy	153	10,6%
2	419101	Pracownik biurowy [Zawód szkolny: Technik prac biurowych]	147	10,2%
3	832302	Kierowca samochodu ciężarowego	79	5,5%
4	712102	Murarz	67	4,6%
5	713203	Posadzkarz	52	3,6%
6	522107	Sprzedawca	37	2,6%
7	512201	Kucharz	31	2,1%
8	931301	Robotnik budowlany	28	1,9%
9	713302	Tynkarz	22	1,5%
10	741104	Rzeźnik wędliniarz	22	1,5%
Razem dla 10 zawodów				45,67%

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Analiza struktury bezrobotnych i ofert pracy w roku 2007 według sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) wskazuje, iż największa liczba bezrobotnych była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego” (30%) oraz sekcji „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 24% ogółu bezrobotnych). Największe zapotrzebowanie na pracowników zgłosiły zakłady należące do sekcji: *Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne* (18,5%) oraz „Przetwórstwo przemysłowe” (prawie 17% ogółu ofert) (patrz Załącznik 6 i 7).

2. ZAWODY DEFICYTOWE I NADWYŻKOWE

Analizując dane uzyskane z systemu „Syriusz”⁷ dla powiatu gliwickiego, dotyczące zawodów deficytowych i nadwyżkowych (patrz Załącznik 4), zidentyfikowano w 2007 roku 237 elementarnych grup zawodowych oraz 556 zawodów/specjalności. W 78% (434) zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 33% (184) zarejestrowano oferty pracy.

Wykres 2.

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród zidentyfikowanych zawodów wyodrębniono zawody deficytowe i nadwyżkowe oraz wykazujące równowagę⁸. Zawody wykazujące równowagę stanowią 76% ogólnej liczby zawodów (patrz Wykres 2). Nie wpływają one w zdecydowany sposób na zmiany na rynku pracy. W 53% z tych zawodów odnotowano w badanym okresie pojedyncze rejestracje bezrobotnych przy

⁷ Patrz: www.mz.praca.gov.pl/Puls2/

⁸ Patrz str. 6

całkowitym braku ofert albo odwrotnie, pojedyncze rejestracje ofert pracy przy całkowitym braku zarejestrowanych bezrobotnych.

Zawody deficytowe stanowiły niecałe 8% wszystkich zawodów. Ponad 16% wszystkich zawodów stanowiły zawody nadwyżkowe (patrz *Tabela 7*). Spośród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu (patrz *Tabela 2*).

Tabela 7. Struktura zawodów – w tym deficytowych i nadwyżkowych – według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w roku 2007

poziom wykształcenia	zawody		
	ogółem*	deficytowe	nadwyżkowe
wyższe	23%	0,7%	3%
średnie	28%	1,4%	7%
zasadnicze zawodowe	49%	5,4%	6%
bez zawodu	0,18%		0,18%
razem zawodów	100%	7,6%	16%
	556	42	90

* wartości dla zawodów: deficytowych, nadwyżkowych i równoważnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Ponad 75% zawodów deficytowych, czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego. Wśród zawodów nadwyżkowych największy odsetek również stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego, ale nie występuje tutaj tak duża dysproporcja jak w przypadku zawodów deficytowych (patrz *Tabela 8*).

Tabela 8. Struktura zawodów deficytowych i nadwyżkowych według poziomu wykształcenia w powiecie gliwickim w roku 2007

poziom wykształcenia	zawody		
	ogółem*	deficytowe	nadwyżkowe
wyższe	23%	16%	20%
średnie	28%	9%	44%
zasadnicze zawodowe	49%	75%	34%
bez zawodu	0,18%		1,11%
razem zawodów	100%	100%	100%
	556	42	90

* wartości dla zawodów: deficytowych, nadwyżkowych i równoważnych
źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 9. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2007 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu równego zero)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
000000	Bez zawodu	0	98,75	98,75	0
241102	Ekonomista	0	7,17	7,17	0
311502	Technik mechanik	0	6,58	6,58	0
711101	Górnik eksploatacji podziemnej	0	4,25	4,25	0
723390	Pozostali mechanicy – monterzy maszyn i urządzeń	0	3,67	3,67	0
723190	Pozostali mechanicy pojazdów samochodowych	0	2,75	2,75	0
932104	Robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym	0	2,67	2,67	0
341501	Handlowiec [zawód szkolny: Technik handlowiec]	0	2,58	2,58	0
311209	Technik ochrony środowiska	0	2,25	2,25	0
244104	Pedagog	0	1,75	1,75	0
321402	Technik żywienia i gospodarstwa domowego	0	1,75	1,75	0
512202	Kucharz małej gastronomii	0	1,75	1,75	0
321390	Pozostali technicy technologii żywności	0	1,58	1,58	0
341401	Organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: Technik obsługi turystycznej]	0	1,58	1,58	0

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Tabela 10. Ranking zawodów nadwyżkowych w powiecie gliwickim w roku 2007 (według wskaźnika intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu różnego od zera)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
311302	Technik elektryk	0,08	3,42	3,33	0,02
743304	Krawiec	0,17	3,50	3,33	0,05
311204	Technik budownictwa	0,17	2,75	2,58	0,06
341902	Asystent ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista]	0,58	8,75	8,17	0,07
241912	Specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży]	0,17	2,42	2,25	0,07
913207	Sprzątaczkę	0,42	5,25	4,83	0,08
522107	Sprzedawca	3,08	31,92	28,83	0,10
321101	Technik analityki medycznej	0,08	0,83	0,75	0,10
722204	Ślusarz	1,00	9,50	8,50	0,11
721303	Błacharz samochodowy	0,17	1,50	1,33	0,11
741201	Cukiernik	0,33	2,92	2,58	0,11
913206	Salowa	0,25	2,08	1,83	0,12
343101	Pracownik administracyjny [zawód szkolny: Technik administracji]	0,50	3,58	3,08	0,14
514103	Kosmetyczka [zawód szkolny: Technik usług kosmetycznych]	0,25	1,75	1,50	0,14
311103	Technik analityk	0,08	0,58	0,50	0,14

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 18, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego (patrz Tabele 9 i 10). Pięć zawodów: *Ekonomista (241102)*, *Technik budownictwa (311204)*, *Technik ochrony środowiska (311209)*, *Technik elektryk (311302)*, *Asystent*

ekonomiczny [zawód szkolny: Technik ekonomista] (341902) oraz grupa osób bez zawodu są w czołówce zawodów nadwyżkowych od końca 2005 roku.

Tabela 11. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2007
(przy braku zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności nadwyżki (deficytu) zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka podaży siły roboczej	
713302	Tynkarz	1,83	0	-1,83	MAX
811102	Operator koparek i zwałowarek	1,67	0	-1,67	MAX

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

W Tabelach 11 i 12 przedstawiono zawody najbardziej deficytowe. W Tabeli 11 znalazły się wszystkie zawody deficytowe, w których nie zarejestrowano bezrobotnych. W grupie 30 najbardziej deficytowych zawodów na poziomie wykształcenia wyższego i średniego są tylko po dwa zawody (*Nauczyciel przedszkola – 233201 i Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych – 235908 oraz Opiekun w domu pomocy społecznej – 346102 i Recepcjonista - 422201*).

Tabela 12. Ranking zawodów deficytowych w powiecie gliwickim w roku 2007
(przy zarejestrowanych bezrobotnych)

Kod zawodu	Nazwa zawodu	Średnia miesięczna			wskaźnik intensywności deficytu zawodu
		liczba ofert pracy	liczba zarejestrowanych bezrobotnych	nadwyżka (deficyt) podaży siły roboczej	
921104	Pomocniczy robotnik szklarniowy	1,17	0,08	-1,08	14,00
713203	Posadzkarz	4,33	0,33	-4,00	13,00
713901	Technolog robót wykończeniowych w budownictwie	1,67	0,17	-1,50	10,00
832302	Kierowca samochodu ciężarowego	6,58	0,67	-5,92	9,88
914103	Robotnik gospodarczy	12,75	1,42	-11,33	9,00
346102	Opiekun w domu pomocy społecznej	0,92	0,17	-0,75	5,50
724101	Elektromechanik elektrycznych przyrządów pomiarowych	0,42	0,08	-0,33	5,00
742302	Pilarz	1,25	0,25	-1,00	5,00
932106	Sortowacz	1,67	0,42	-1,25	4,00
631102	Robotnik leśny	0,58	0,17	-0,42	3,50
233201	Nauczyciel przedszkola	0,25	0,08	-0,17	3,00
725108	Monter elektronik - układy elektroniczne automatyki przemysłowej	0,25	0,08	-0,17	3,00
723104	Mechanik samochodów ciężarowych	0,50	0,17	-0,33	3,00
741104	Rzeźnik wędliniarz	1,83	0,67	-1,17	2,75
235908	Wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych	0,42	0,17	-0,25	2,50
422201	Recepcjonista	0,42	0,17	-0,25	2,50
612990	Pozostali hodowcy zwierząt i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	0,42	0,17	-0,25	2,50

źródło: dane PUP w Gliwicach (system komputerowy SYRIUSZ)

3. PODSUMOWANIE

- Na koniec roku 2007 liczba osób bezrobotnych z terenu powiatu gliwickiego zarejestrowanych w PUP wynosiła prawie 2800 (), z czego 66% stanowiły kobiety
- Od 2005 roku stale maleje liczba bezrobotnych. Pod koniec 2007 roku nastąpił spadek o 2900 osób w porównaniu z końcem 2005 roku.
- Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (24%),
- Prawie połowę wszystkich bezrobotnych, stanowią osoby zarejestrowane w dziewięciu zawodach: *sprzedawca, ślusarz, kucharz, sprzątaczką, asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista], pracownik biurowy [zawód szkolny: technik prac biurowych], krawiec, robotnik pomocniczy w przemyśle przetwórczym, murarz* oraz osoby nie posiadające zawodu.
- Zmniejszył się odsetek osób długotrwale bezrobotnych (pozostających w rejestrze urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat). Stanowiły one 30% ogółu bezrobotnych (w 2005 roku - 33%). Ponad 70% tej grupy osób to kobiety.
- W grupie zawodów, w których zarejestrowano co najmniej 10 osób bezrobotnych, tylko dla jednego zawodu (*Technik elektronik*) wskaźnik długotrwałego bezrobocia wyniósł 0%, tzn. żadna z osób zarejestrowanych nie jest bezrobotną dłużej niż 2 lata.
- Tylko 4% ogólnej liczby bezrobotnych stanowią absolwenci szkół lub uczelni.
- Grupa absolwentów bez zawodu stanowi ponad 30% wszystkich absolwentów. W większości są to absolwenci liceów ogólnokształcących lub profilowanych.
- Wśród 15 zawodów o największej liczbie bezrobotnych absolwentów, aż 12 jest na poziomie wyższym i średnim,
- W roku 2007 zarejestrowano w Powiatowym Urzędzie Pracy 1445 ofert pracy z zakładów pracy powiatu gliwickiego.
- Największe zapotrzebowanie (prawie 11% wszystkich ofert) dotyczyło zawodu *Robotnik gospodarczy*. Poszukiwani byli również *pracownicy biurowi i kierowcy samochodów ciężarowych*.
- Spośród 10 zawodów o największym zapotrzebowaniu na rynku, dla trzech (*kierowca samochodu ciężarowego, pracownik biurowy, sprzedawca*) utrzymuje się ono od 2005 roku..
- Największa liczba bezrobotnych (według sekcji PKD) była ostatnio zatrudniona w zakładach pracy należących do sekcji „*Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego*” (ponad 30%) oraz sekcji „*Przetwórstwo przemysłowe*” (prawie 24% ogółu bezrobotnych).

- Największe zapotrzebowanie na pracowników zgłosiły zakłady należące do sekcji: *Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne* (18,5%) oraz „*Przetwórstwo przemysłowe*” (prawie 17% ogółu ofert)
- Na podstawie wygenerowanych danych zidentyfikowano w 2007 roku dla powiatu gliwickiego 237 elementarnych grup zawodowych oraz 556 zawodów/specjalności. Spośród nich wyodrębniono zawody deficytowe (czyli poszukiwane na rynku pracy) i nadwyżkowe (na które występuje na rynku pracy mniejsze zapotrzebowanie niż liczba osób poszukujących pracy w tym zawodzie) oraz wykazujące równowagę.
- W 78% zawodów wystąpiły rejestracje bezrobotnych, natomiast w 33% zarejestrowano oferty pracy.
- Zawody deficytowe stanowiły 8% wszystkich zawodów.
- Najbardziej deficytowymi zawodami są: *Pomocniczy robotnik szklarniowy, Posadzkarz oraz Technolog robót wykończeniowych w budownictwie.*
- Ponad 75% zawodów deficytowych czyli poszukiwanych na rynku pracy, to zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- W grupie 30 najbardziej deficytowych zawodów na poziomie wykształcenia wyższego i średniego są tylko po dwa zawody (*nauczyciel przedszkola i wychowawca w placówkach oświatowych, wychowawczych i opiekuńczych oraz opiekun w domu pomocy społecznej i recepcjonista*)
- Zawody nadwyżkowe stanowiły 16% ogólnej liczby zawodów. Wśród nich największą grupą zarejestrowanych bezrobotnych były osoby bez zawodu.
- Kolejne miejsca zajmują: *ekonomista, technik mechanik oraz technik elektryk.*
- Największy odsetek zawodów nadwyżkowych stanowią zawody na poziomie wykształcenia zasadniczego zawodowego.
- Spośród 30 najbardziej nadwyżkowych zawodów aż 18, to zawody na poziomie wykształcenia wyższego i średniego *ekonomista, specjalista do spraw marketingu i handlu [sprzedaży], pedagog, technik analityk, technik budownictwa, technik ochrony środowiska, technik elektryk, technik mechanik, technik analityki medycznej, pozostali technicy technologii żywności, technik żywienia i gospodarstwa domowego, organizator obsługi turystycznej [zawód szkolny: technik obsługi turystycznej], handlowiec [zawód szkolny: technik handlowiec], asystent ekonomiczny [zawód szkolny: technik ekonomista], pracownik administracyjny [zawód szkolny: technik administracji], kucharz małej gastronomii, kosmetyczka [zawód szkolny: technik usług kosmetycznych], sprzedawca.*

III. WNIOSKI

1. Nie sprawdziła się prognoza dla 2007 opracowana na podstawie danych MPiPS w 2006. Liczba bezrobotnych systematycznie spada od I-półrocza 2005 roku i na koniec 2007 roku była 2 razy mniejsza niż w 2005.
2. Największą grupę zarejestrowanych bezrobotnych – podobnie jak w końcu 2005 roku - stanowią osoby bez zawodu (24%). Grupę tę charakteryzuje znaczna fluktuacja, o czym świadczy niewielki wskaźnik długotrwałego bezrobocia.
3. Należy zmienić strukturę kształcenia – w tym kształcenia zawodowego – i kształcić w zawodach deficytowych, a nie nadwyżkowych.
4. W porównaniu z końcem roku 2005, w dalszym ciągu wśród zawodów nadwyżkowych o wysokim wskaźniku intensywności nadwyżki zawodu oraz znaczącej nadwyżce podaży siły roboczej znajdowały się głównie zawody na poziomie wykształcenia średniego lub wyższego, natomiast wśród zawodów deficytowych o wysokim wskaźniku intensywności deficytu zawodu oraz znaczącym deficycie podaży siły roboczej znajdowały się zawody robotnicze.
5. Szczegółowe wnioski dotyczące monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych będzie można sformułować dopiero po opracowaniu raportu rocznego zawierającego oprócz analizy zawodów deficytowych i nadwyżkowych za miniony rok kalendarzowy również analizę zawodów deficytowych i nadwyżkowych w oparciu o badania sondażowe przeprowadzone w zakładach pracy i szkołach. Wynika to z definicji monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, który należy rozumieć jako **proces** systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania popytu na pracę i podaży zasobów pracy.

Opracował: Andrzej Kasperek